



# Årsrapport för Nätverket för vindbruk 2013

*ER 2014:32*



Böcker och rapporter utgivna av Statens  
energimyndighet kan beställas via  
[www.energimyndigheten.se](http://www.energimyndigheten.se)  
Orderfax: 08-505 933 99  
e-post: [energimyndigheten@cm.se](mailto:energimyndigheten@cm.se)

© Statens energimyndighet

ER 2014:32

ISSN 1403-1892

## Förord

För första gången sedan Nätverket för vindbruk startades 2008 har nätverket summerat allt som har hänt under året i en årsrapport. Många nya projekt, en enhetlig strategi för hela nätverket och en helt omgjort hemsida är några av de händelser som tas upp i årsrapporten. En viktig händelse under året var också att nätverket tog beslut om att Västra Götalandsregionen blir ny nod med ansvar för näringslivs- och affärsutvecklingsfrågor. Summeringen visar att nätverkets verksamhet har en stor bredd och omfattning. Totalt genomfördes över 200 möten, konferenser och seminarier inom nätverkets ram under 2013.



Lars Andersson



Maria Stenkvist



## Innehåll

Förord.....	1
Inledning .....	4
Många nya projekt under 2013 .....	5
Stort fokus på näringslivsutveckling.....	5
Nya insatser på utbildnings- och kompetensområdet .....	6
Intensivt nätverkande kring tillstånds- och planeringsfrågor .....	6
Insatser för ökad förankring .....	8
Lokal nytta ökar acceptansen.....	8
Nordligt fokus på arbetskraftsförsörjning och drift och underhåll.....	8
Samarbete med vindkraftbranschen.....	9
Nätverket ordnar många studiebesök, seminarier och möten.....	9
Nätverkets årliga konferens i Balingsholm.....	10
Ny hemsida lanserad .....	10

## Inledning

Under de sex år som gått sedan Nätverket för vindbruk startade på uppdrag av regeringen har vindkraften i Sverige växt kraftigt. I dag är vindkraftssektorn en allt mer etablerad del av det svenska kraftsystemet. I viss mån har denna utveckling även satt sin prägel på Nätverket för vindbruk.

Ett sådant exempel är att det blivit allt viktigare att samordna nätverket med andra insatser som Energimyndigheten gör på vindområdet, ett annat exempel är det ökade behovet av erfarenhetsutbyte inom nätverket. I nätverkets nya strategi, som tagits fram under året, får nätverkets noder därför ett tydligare nationellt uppdrag, med mer betoning på att öka samordning och kunskapsutbytet mellan nätverkets olika projekt.

Nätverket för vindbruk startade 2008 för att öka kunskapen om vindkraft och på så sätt också verka för en väl förankrad och bra lokaliserad utbyggnad, som även genererar mervärde lokalt.

Inom Nätverket för vindbruk pågår varje år en mängd aktiviteter runt om i landet. Det handlar både om att arrangera studiebesök, konferenser, utbildningar, men också om att ta fram ny kunskap och bygga upp strukturer som är viktiga för den framväxande vindkraftssektorn. Många projekt inom nätverket är lokala eller regionala, men det finns också projekt med ett nationellt perspektiv. Projekten riktar sig både mot beslutsfattare, näringsliv, intresseorganisationer, handläggare och mot andra som berörs av vindkraftsutbyggnaden.



## Många nya projekt under 2013

Vid 2013 års utlysning av projektmedel var den ursprungliga tanken att nätverket skulle prioritera projekt inom tre områden: lokal nytta, elnätsfrågor och uppföljning av drifttagna vindkraftsparker. Men eftersom det inte kom in några ansökningar om uppföljning av vindkraftparker och bara en ansökan som rörde elfrågor, har projektens fokus främst legat på andra områden. Totalt inkom 27 ansökningar till årets utlysning och 15 ansökningar beviljades medel.

Totalt beviljades sammanlagt 8 miljoner kronor till Nätverkets 15 projekt under 2013. Det kan jämföras med 2012, då det skickades in 32 ansökningar, varav 22 beviljades sammanlagt 17 miljoner kronor i stöd. Skälet var att dessa projekt löpte ut i december 2012. För att undvika avbrott i verksamheten i dessa projekt, eftersom nätverkets nästa utlysning skulle pågå från januari till mars 2013, fick de beslut om stöd redan 2012. Det ledde till att det under 2013 funnits mindre tillgängliga medel i Nätverket än tidigare år, men omfattningen av aktiviteter har varit i samma storleksordning.

**Tabell 1. Inkomna ansökningar och beviljade medel i miljoner kronor 2013.**

	2012	2013
Inkomna ansökningar	32	27
Beviljade ansökningar	22	15
Summa beviljade medel, miljoner SEK	17	8

## Stort fokus på näringslivsutveckling

En central del av nätverkets verksamhet handlar om att arbeta med näringslivsutveckling i samband med vindkraftsetableringar. Inom området genomfördes en viktig förändring under året, då ansvaret för noden för näringslivs- och affärsutvecklingsfrågor flyttades från Regionförbundet i Kalmar till Västra Götalandsregionen. Då samarbetet med Kalmar upphörde redan i maj 2013 och beslutet om ny nod fattades i november 2013 har omfattningen av nodens arbete varit begränsat under året.

Nätverket har haft fem projekt igång under året som arbetat med näringslivsutveckling. De fördelar sig geografiskt från Piteå i norr till Sölvesborg i söder. Inriktningen i projekten ser delvis olika ut, men alla projekten arbetar med att visa vilka affärsmöjligheter som finns i samband med en vindkraftsetablering för lokala och regionala företag. Det sker t.ex. genom att anordna möten och företagarräffar, studiebesök och seminarier. Nätverkets nyaste näringslivsutvecklingsprojekt är projektet ”Havsbaserad vindkrafts möjligheter i Blekinge”, som startade i maj 2013. Projektet har under året arbetat med att informera om vilka arbetstillfällen och vilken typ av kompetenser som kommer att behövas i olika skeden, om den havsbaserade vindkraftsparken Blekingsoffshore blir verklighet. Det har skett genom presentationer på möten, konferenser och andra träffar som anordnats i regionen. Projektet har också ägnat tid åt att bygga upp kunskap t.ex.

genom att göra studiebesök och att delta på olika seminarium. Power Väst, som är ett projekt som pågått sedan första utlysningen 2008, har under året startat upp två nya nätverk, ett nätverk för havsbaserad vindkraft och ett för föregångskommuner inom vindkraftsområdet. Projektet har också arrangerat ett tvådagars seminarium om drift och underhåll och diskuterat intressekonflikter mellan vindkraften och Försvarmaktens intressen med Försvarmakten.

## **Nya insatser på utbildnings- och kompetensområdet**

Utbildning, forskning och kompetensförsörjning är ett annat viktigt fokusområde för nätverket. Campus Gotland, som är den nod i nätverket som har ansvaret för dessa frågor, har under året omorganiserats och tillhör sedan juli 2013 Uppsala universitet. Noden har under året hållit i ett forum för yrkeshögskolor med ett flertal sammankomster. Forumet har varit ett sätt att träffas och diskutera utbildningsfrågor och andra gemensamma frågor med berörda parter och att hålla sig uppdaterade om utvecklingen inom området. Noden inventerar också utbildningsutbudet inför varje sökombgång till högskolor och universitet och sammanställer årligen ny och pågående forskning inom vindkraftsområdet. Under 2013 har Campus Gotland även arbetat med att utveckla en nätbaserad utbildning om vindkraft, riktad mot handläggare på kommuner och länsstyrelser, som kommer att bli klar våren 2014. Noden har även varit medarrangör för ett öppet seminarium, där en magisteruppsats om vindkraftens påverkan på turismen på Gotland presenterades och diskuterades.

Ett annat projekt inom forskning och utbildningsområdet som initierats av Nätverket, men som finansierats utanför Nätverkets ramar, handlar om att SMHI ska utveckla en ny programvara för att göra det lättare att bedöma om en kompletteringsradar minskar konflikterna med vindkraft i närheten av en väderradaranläggning. Projektet är en följd av de tidigare nätverksprojekt som handlat om att studera och föreslå lösningar på konflikten mellan väderradar och vindkraft på Gotland. I de tidigare projekten har Länsstyrelsen på Gotland, tillsammans med Försvarmakten och SMHI kommit fram att konflikterna kan minskas till 95 procent genom att anlägga en kompletteringsradar.

Ytterligare ett projekt som genomförts under året inom utbildningsområdet är projektet Campus Strömsund där Strömsunds kommun för närvarande genomför en förstudie för att utreda förutsättningarna för att etablera en högskoleutbildning på vindkraftsområdet i Strömsund. Projektet kommer att pågå till september 2014.

## **Intensivt nätverkande kring tillstånds- och planeringsfrågor**

Ett av Nätverkets mål är att arbeta för en väl lokaliserad vindkraft. Därför är planering och tillståndsfrågor centrala i Nätverkets verksamhet. Det är Länsstyrelsen i Halland som är noden med ansvar för dessa frågor. Noden har under året arrangerat åtta seminarier för kommuner och länsstyrelser, där forskare och



andra experter presenterat slutsatserna kring vindkraftens miljöpåverkan som kommit fram genom kunskapsprogrammet Vindval. Vindvals resultat har även presenterats på tre träffar som arrangerats för vindkraftsprojektörer. Sammanlagt har dessa seminarier besökts av 497 politiker och handläggare och av 89 projektörer. Noden ordnar varje år också särskilda träffar för handläggare på landets länsstyrelser, där aktuella frågor tas upp, ny kunskap kan inhämtas och möjlighet ges till erfarenhetsutbyte. I år hölls en sådan träff i maj i anslutning till den årliga vindkraftskonferensen i Kalmar, där bland annat Energimyndigheten informerade om den pågående revideringen av riksintresse för vindbruk.

Nätverket har vidare under flera etapper finansierat uppbyggnaden av Vindbrukskollen, som är en nationell databas för alla vindkraftsprojekt i Sverige, som lanserades i september 2012. Vindbrukskollen har under 2013 arbetat med att komplettera och kvalitetsäkra indata i databasen och att sprida information om databasen genom att ordna webbinarium, producera och publicera instruktionsfilmer och visa upp databasen på tre konferenser.

Ett annat projekt som har koppling till tillstånd och planering är projektet ”Anslutning av förnybar elproduktion till distributionsnäten i södra Sverige”. I projektet har Elkraftingen kartlagt potentialen för att etablera och ansluta mindre vindkraftsparker (det vill säga anläggningar med installerad effekt under 20 MW) till de lokala elnäten i södra Sverige. Projektet kommer också att undersöka hur denna potential kan ökas med hjälp av smart teknik, som till exempel energilagring och laststyrning under 2014.



## **Insatser för ökad förankring**

En väl förankrad utbyggnad av vindkraft är ett annat av nätverkets mål. Exempel på hur nätverket arbetar med förankring är projektet ”Vindkraft i Skåne” som har genomfört en seminarierie om kommunikation kring vindkraft. De fyra seminarierna tog upp frågor som kan tänkas försvåra processen med att förbättra förankringen vid vindkraftsetableringar i Skåne. Ett annat exempel är Naturskyddsföreningens projekt ”Vindkraft på rätt plats”, som går ut på att utbilda föreningens medlemmar om vindkraft. På så sätt vill Naturskyddsföreningen bidra till att bästa möjliga lokaliseringar väljs vid den pågående utbyggnaden av vindkraften i landet, så att konflikterna med naturvårds- och miljöintressen kan undvikas. Ett annat projekt med liknande syfte är Svenska Samernas Riksförbunds projekt ”Biegke”, där SSR har inrättat en vindkraftsrådgivartjänst under 2013 och 2014. Syftet med vindkraftsrådgivning till samebyarna är att underlätta för samebyar och vindkraftsexploatorer att hitta lösningar som bygger på samförstånd och hållbarhet.

## **Lokal nytta ökar acceptansen**

En annan möjlig väg att förbättra förankringen och öka acceptansen är att arbeta för att utveckla lokal nytta i samband med vindkraftsetablering. I projektet Lokal nytta arbetar Mithögskolan Campus Östersund med att ta fram en policy för lokal nytta. Policyn är tänkt att bli en vägledning för kommuner och andra aktörer som vill arbeta med frågan. I projektet kommer även goda exempel på lokal nytta att lyftas fram. I ett annat projekt har organisationen ”Hela Sverige ska leva” arrangerat sex workshops runt om i landet, för att lyfta fram vindkraftens lokala nytta. På dessa möten har frågor som rör dialog, acceptans, tillväxt, ägande och ekonomi samt de möjligheter som energiomställningen kan ge diskuterats.

## **Nordligt fokus på arbetskraftsförsörjning och drift och underhåll**

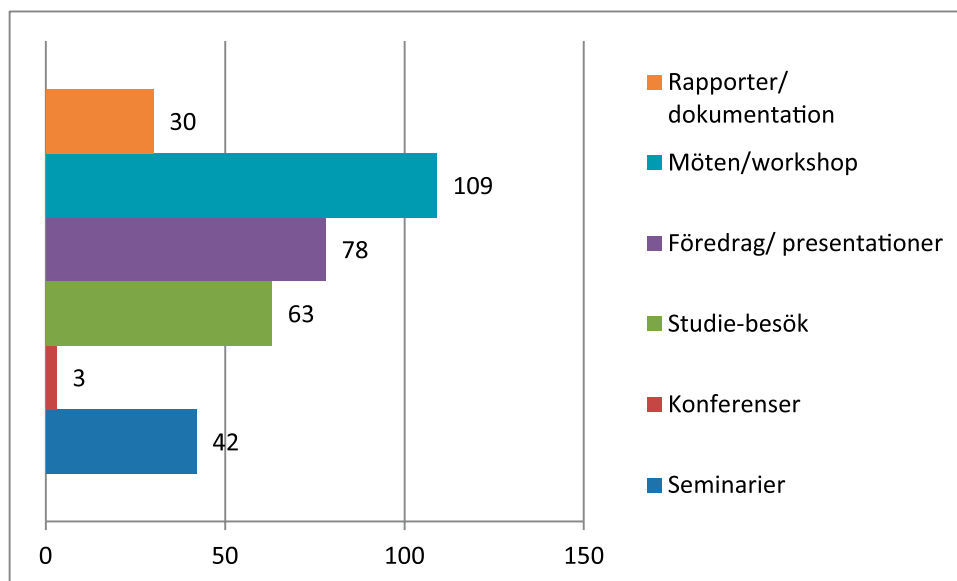
Lokal nytta är även en viktig fråga för noden i Strömsund som ansvarar för arbetskraftsförsörjning och drift och underhållsfrågor i nätverket. Noden har under året uppdaterat informationsfoldern ”Jobba i medvind” som beskriver arbetstillfällen och utbildningar inom vindkraftsområdet. Noden har också vidareutvecklat den prognosmodell som tagits fram för arbetskraftsförsörjning när det gäller drift och underhållsskedet och arbetat fram en besöksmodell för att sprida information om lokal nytta av vindkraftsetableringar till kommuner. Noden har också arbetat med dokumentera information kring arbetsmiljö- och säkerhetsfrågor vid vindkraftverk. Dokumentationen blev klar i november 2013 och finns nu tillgänglig på nätverkets hemsida.

## Samarbete med vindkraftbranschen

Nätverket har under året även samarbetat i flera projekt med vindkraftbranschen. Under 2013 har Nätverket gett stöd till ett projekt som är inriktat på att få fler företag att ansluta sig till vindkraftsbranschen uppförandekod. Ett annat projekt handlar om att fortsätta stödja Svensk Vindkraftsförenings arbete med att bygga upp en sektion för småskalig vindkraft. Ytterligare ett projekt fokuserar på att sprida information om andelsägd vindkraft via webbplatsen för andelsägd vindkraft och genom att utbilda lokala ambassadörer på området. Energikontor Sydost har också fått stöd för att bilda ett nytt regionalt nätverk för småskalig förnybar elproduktion i sydöstra Sverige. Syftet med nätverket är att samla den kunskap och erfarenheter som finns om småskalig elproduktion och sedan sprida den vidare till andra, bland annat genom en egen webbplats och ”öppna hus”. Nätverket har även gett stöd till Svensk Vindenergis projekt som handlar om att öka kunskapen om tekniska möjligheter att kontrollera hinderbelysning.

## Nätverket ordnar många studiebesök, seminarier och möten

Kommunikationsinsatser är en viktig del av de flesta projekt i nätverket. Det handlar om att arrangera studiebesök, seminarier och workshops, att delta som föreläsare på en utbildning eller konferens eller att ordna andra typen av möten. Nätverkets projekt resulterar även i att projektets resultat dokumenteras i en slutrapport. I tabellen nedan redovisas nätverkets samtliga kommunikationsinsatser under året. Totalt har nätverket arrangerat eller varit medarrangör till 42 seminarium, 3 konferenser, 63 studiebesök och mer än 100 möten. Därtill har projektdeltagarna hållit närmare 80 föredrag/presentationer och tagit fram 30 rapporter eller dokumentationer i olika former av projektens resultat.



Figur 1. Nätverket för vindbruks kommunikationsinsatser under 2013.

## Nätverkets årliga konferens i Balingsholm

Varje år arrangerar nätverket en konferens på Balingsholm i Huddinge för nätverkets samtliga pågående projekt. Syftet är att skapa ett tillfälle för representanter från hela nätverket att utbyta information och erfarenheter med varandra. Vid årets konferens, som ägde rum 2–3 oktober 2013, deltog 33 personer. Förutom nätverkets projekt deltog även Näringsdepartementet, tre av landets vindkraftssamordnare, kunskapsprogrammet Vindval samt representanter från branschföreningarna Svensk Vindenergi och Vindkraftsföreningen. Temat på årets konferens var dels hur valet 2014 kan komma att påverka förutsättningarna för vindkraften och dels vindkraftens möjligheter att bidra till lokal och regional utveckling.

Nätverket gav även ekonomiskt stöd till och deltog i planering av Nationella vindkraftskonferensen i Kalmar som ägde rum 22–23 maj 2013. Konferensen hade fokus på havsbaserad vindkraft, men behandlade även andra frågor som buller och tillsyn, småskalig vindkraft, forskningsbehov i framtiden m.m.

## Ny hemsida lanserad

I maj 2013 lanserades Nätverkets nya hemsida [www.natverketforvindbruk.se](http://www.natverketforvindbruk.se). På hemsidan redovisas alla aktiviteter som sker inom nätverkets. Där finns även faktatexter som täcker nätverkets fokusområden, d.v.s. utbildning och forskning, planering, näringslivsutveckling samt lokal nytta och arbetskraftsförsörjning. Nätverket rapporterar även nyheter på hemsidan, under 2013 har det i genomsnitt rört sig om 5–7 nyheter per månad. Energimyndigheten och de fyra noderna arbetar gemensamt med att hålla hemsidan uppdaterad och att lägga ut nyheter.

The screenshot shows the homepage of the website 'Nätverket för vindbruk'. At the top, there is a navigation bar with links for 'Om oss', 'Nyhetsarkiv', 'Kalender', 'Prenumerera', and 'Webbkarta'. Below this is a main header with a logo and a navigation menu with categories: 'Aktiviteter', 'Utbildning', 'Planering', 'Näringsliv', 'Lokalt', and 'Fakta'. The main content area features a large banner for 'Nätverket för vindbruk' with the text 'Vi sprider kunskap om vindkraft och verkar för lokal förankring och nytta där vindkraften byggs ut.' and a 'Läs mer här' button. To the right is a 'Nyheter' section with three news items: 'Vasa Vind bygger ny vindkraft för 4,5 miljarder kronor i Jämtland', 'Mer förnybart i näten i södra Sverige', and 'Diskussionsunderlag fåglar/fladdermöss'. Below the banner are four smaller boxes: 'Prenumerera på nyheter', 'Följ nätverkets nya projekt', 'Säkrare arbetsplatser', and 'Röster om vindkraft'. To the right of these is a 'Kalender' section with three events: 'Öppet hus i Ramsele angående vindkraftsparkerna i Björkhöjden och Ögonfågeln', and 'Företagare från Strömsund berättar om sina erfarenheter'.

### **Ett hållbart energisystem gynnar samhället**

Energimyndigheten arbetar för ett hållbart energisystem, som förenar ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet.

Vi utvecklar och förmedlar kunskap om effektivare energi-användning och andra energifrågor till hushåll, företag och myndigheter.

Förnybara energikällor får utvecklingsstöd, liksom smarta elnät och framtidens fordon och bränslen. Svenskt näringsliv får möjligheter till tillväxt genom att förverkliga sina innovationer och nya affärsidéer.

Vi deltar i internationella samarbeten för att nå klimatmålen, och hanterar olika styrmedel som elcertifikatsystemet och handeln med utsläppsrätter. Vi tar dessutom fram nationella analyser och prognoser, samt Sveriges officiella statistik på energiområdet.

Alla rapporter från Energimyndigheten finns tillgängliga på myndighetens webbplats [www.energimyndigheten.se](http://www.energimyndigheten.se).



Energimyndigheten, Box 310, 631 04 Eskilstuna  
Telefon 016-544 20 00, Fax 016-544 20 99  
E-post [registrator@energimyndigheten.se](mailto:registrator@energimyndigheten.se)  
[www.energimyndigheten.se](http://www.energimyndigheten.se)